

SCRIITOAREA RAISA BOIANGIU

Prin anii 70, Școala Generală Nr. 3 domina spațiul liber de sub Cartierul OM, flancată fiind de Hotelul Rusca și blocurile de pe Laminatorului, Turnătorului și Oțelarilor.

Școala, aveam să aflu, făcea o figură singulară prin nivelul învățământului, recunoscut la nivelul municipiului și al județului. În echipa dascălilor ei, am intrat ca tânăr profesor de franceză, într-o dimineață de septembrie răcoros și puternic mirositor a cocs și a hidrogen sulfurat.

După salut, fără a mai putea spune ceva, secretara m-a măsurat din ochi, spunându-mi sec: pentru elevi, secretariatul se deschide după ora 11 , iar tovarășa directoare vine pe la 12. Liber, în prima mea zi de muncă, am plecat spre Centrul Vechi, trecând de Teatru, de Institutul de Subingineri, de Primărie, oprindu-mă la

Catedrala Ortodoxă, impunătoare, goală, afumată, întunecată și tăcută, concurată – ca animație – de Restaurantul Metalul!

Pe la 12 *trecute fix*, evitând secretariatul, m-am prezentat la direcțiune, cu numele, prenumele, statutul și scopul vizitei etc. Foarte amabilă, tovarășa directoare Rusu Viorica m-a ascultat, mi-a urat bun venit și mi-a spus că, fiind adjunctă, răspunde de învățământul primar și va trebui s-o aștept pe tovarășa directoare Boiangiu Raisa, plecată la ședință. Discuția a fost întreruptă de sosirea *principalei*, o doamnă la vreo 30 de ani, cu ochi vioi și sinceri, cu un timbru al vocii subțiri și ușor nazalizată, cu întrebări directe privind alegerea Hunedoarei de către un șef de promoție de la Cluj-Napoca, dorința de a rămâne sau de a pleca de aici, rude, cunoștințe, prieteni în acest oraș etc., oferindu-se să-mi rezolve, pentru câteva zile, problemele cazării. Masa o voi lua la Cantina Restaurant a Combinatului, orarul meu va avea o fereastră de o oră, de la 2 la 3, așa cum au mulți profesori necăsătoriți, asigurându-mă că mă va sprijini în orice alte probleme legate de instalare și integrare în colectiv. I-am mulțumit pentru atenția acordată, rugând-o doar să-mi dea dirigenție la o clasă, oricare ar fi!

În timp, relația profesor – director s-a concretizat în respect reciproc, sugerându-mi să mă implic în viața social-politică a municipiului, să scriu și să public, să manifest mai mult entuziasm, pentru că sunt tânăr etc. etc. I-am mărturisit că aerul poluat al Hunedoarei îmi creează ceva probleme, dar că marile mele

nemulțumiri sunt de ordin profesional: dacă nu am rămas în învățământul superior, propus fiind pentru asistent universitar, dorința mea este să devin profesor de română, la un liceu hunedorean, valorificând cunoștințele serios acumulate în timpul facultății. I-am mulțumit din nou, pentru ascultare și înțelegere!

După 2 ani, am fost detașat la Liceul Sanitar, dar legătura cu prima mea școală, cu colegii și cu cele două doamne directoare a devenit una de suflet. Mă bucuram când auzeam că o elevă a terminat la Nr. 3, că a făcut română cu tovarășa profesoară Lucia Georgevici, sau cu tovarășa profesoară Cornelia Popoiu, franceză cu tovarășa profesoară Emilia Munteanu, că directoare este tot tovarășa profesoară Raisa Boiangiu.

Întâlniri ocazionale, dar cu bucuria unei sincere revederi, ne-au punctat anii de școală hunedoreană: ai mei, numai la catedră, ai dumneaei, în direcțiune și apoi la catedră, hotărând să fie ceea ce a fost dintotdeauna: profesoară! Eliberată de servituțile birocrăției directoriale, dna Boiangiu a început să publice poezie și, mai ales, proză, devenind o cunoscută și apreciată prozatoare hunedoreană.

Proza domniei sale a evoluat de la perspectiva auctorială a primului roman, *Zantiala, fiul pământului*, Editura Albatros, 1982, la perspectiva autoreferențială a celorlalte romane, dintre care reținem: *Fuga neterminată*, Editura Signata, 2002, *Splendorile agoniei*, Editura Danimar, 2006 și *Călătoria înspre origini*, Editura Danimar, 2007.

Alimentată din celebrul *caiet – Jurnal*, amintirea se transformă într-o introspecție liric-personalizată, transmisă printr-o frază interogativ-fragmentată: *Ni se dă. Cât? Deschidem pliscurile. Înghițim. Numai atât?...Nici măcar o barcă salvatoare? La ce?...*

Cu un asemenea stil, textul cucerește cititorul invitat să descopere un orizont existențial dramatic, în primul rând prin defazarea armoniilor interior/exterior: *Una gândim și alta facem* și apoi prin absența tatălui, sau să-și reconsidere trecutul acel cititor care, ca și autoarea, a trăit *într-o lume absurdă și alienată*.

Amintirea este retrăită la nivelul banalului cotidian, dar și la cel al esențelor: origine, identitate și destin, profesie și familie etc. și scrisul – mult, foarte mult și neobosit – formă de protest, de regăsire a sinelui, de comunicare cu un cititor sau cu un critic literar.

Proza dnei Raisa Boianiu este și o invitație de un lirism sincer, ca trăire și expresie, la cunoașterea unui destin legat de învățământul hunedorean. Descrierea școlilor, de la săli de clasă la direcțiune, de la elevi, părinți și dascăli la activiști și inspectori și prezentarea unor scene din viața Hunedoarei, de la Combinat la Bataga, de la OM la OH și Casa de Cultură sau Teatrul cu piesele jucate de amatori - toate sunt realizate cu o mână sigură, expresia unui talent care a așteptat prea mult lumina afirmării. Același talent se manifestă și la nivelul portretului realizat din câteva linii - sinteză a trăsăturilor fizice și morale, indiferent că e vorba de colegi, activiști, inspectori, vecini, rude, cunoștințe etc.: *...tinerel palid, o*

paliditate pământie, cu ochi iscoditori, micuț... Rațional și pământean. Expeditiv, energic, studios...[sau, o directoare adjunctă de la Liceul Nr. 2, intră]... ca un bolid, călcând apăsător, țărănește, învingător, gata să dărâme opreliști...

Cunoașterea preocupărilor literare ale dnei Raisa Boiangiu și recunoșterea unei valori artistice hunedorene, mai vechile noastre relații profesionale și plăcerea lecturii, viciu personal, asumat cu mândrie, m-au determinat să-i propun această discuție despre scris, scriitor (artist și om) și operă.

Dumneai a acceptat să răspundă întrebărilor generate de lectura celor 12 romane apărute, înțelegând că pot fi îmbogățite, clarificate, nuanțate, reluate în alt registru etc., diferite informații dintr-un roman sau altul, spre o mai bună cunoaștere a unui destin uman și a unei identități artistice.

Se știe că în operă, scriitorul se comunică cititorului atât cât trama epică îi permite, sinceritatea lui fiind transferată personajului; în timpul unei discuții formale, autorul își asumă condiția sincerității, fiind el însuși în fața întrebării și a receptorului, marele și singurul câștigător!

La începutul convorbirii noastre, doamna Raisa Boiangiu a ținut să facă următoarea precizare:

Mă bucur că discuția îmi este propusă de dumneavoastră, domnule profesor Mihai Petre. În *Splendorile agoniei* apăreți sub numele Dan Arsene. Apreciam acolo că, trecând la Liceul Sanitar